

Pálinkás Józsefnek,
a Magyar Tudományos Akadémia elnökének
Budapest

Tisztelt Elnök Úr,

megdöbbenéssel vettem tudomásul, hogy minden korábbi elköteleződés ellenére az MTA átadta a gyerekszegénység elleni program kiterjesztését szolgáló TÁMOP projekt szinte egészét a Wekerle Sándor Alapkezelőnek. Sem a döntést kimondó, 2011. szeptember 15-i értekezletről, sem annak előkészítő terveiről és folyamatairól engem, mint a program alapító vezetőjét és az MTA érintett tagját, illetve jelenlegi vezetőit vagy munkatársait az MTA nem tájékoztatta. A végső döntésről Balogh Margit igazgató asszony a „normál” szolgálati úton utólag értesített.

Néhány kedvező előzmény váratlaná tette a jelenlegi döntést. 2009 júniusa óta folytattam tárgyalásokat Elnök úrral a GYEP Iroda kutatócsoportként való stabilizálása és fennmaradása érdekében. Ezek során Elnök úr többször közölte szóban és írásban, hogy nagyra értékeli a GYEP munkáját, továbbá írásban tájékoztattott, hogy az iroda fenntartását szolgáló finanszírozási javaslatunkat a 2011-es költségvetési tárgyalásokon képviselni fogja.

Ellenkező előjelű előzmények is voltak. A GYEP Iroda fenntartására vonatkozó, 2009 óta folyó tárgyalások során az induláskor 80 milliós költségvetést Elnök úr kérésére fokozatosan 20 millióra kellett csökkentenünk, ami csak az átmeneti túlélést és szerződéses kötelezettségeink betartását tette volna lehetővé. Elnök úr a 2010. október 12-én kelt utolsó költségvetési javaslatunkra 2011. március 24-én szóban válaszolt. Közölte, hogy a GYEP Iroda az MTA költségvetéséből 2011. júliust követően semmilyen ellátásban nem részesül, bár elhelyezését biztosítja az Akadémia. A Gyerekesélyek éves Értékelő jelentésének készítése és TÁMOP, valamint MEH/KIM szerződéses kötelezettségek miatt (a sokmilliós visszafizetési kényszer elkerülése érdekében) az Iroda folytatta működését.

További problémákat okozott az MTA-nak a program bővülése. Eredetileg a GYEP Iroda a gyermekszegénységgel kapcsolatos alap kutatásokat végzett, illetve elindított egy kistérségi alkalmazási kísérletet, amely akciókutatással csatolta vissza az országos programba az általánosítható tanulságokat. (Ezt a munkásságot az Európai Unió „jó gyakorlatnak” nyilvánította.) Az Iroda, korábbi teljesítményének elismerése alapján, 2008-ban a kiemelt program országos kiterjesztésekor (TÁMOP 5.2.1.) a módszertani és képzési feladatokért felelős konzorciumi partner lett. A kiterjesztésben való részvétel a munka társadalmi hasznosságán túl gazdag alapanyagot jelentett tervezett alap kutatásunkhoz, a társadalmi beavatkozások társadalmi hatásainak vizsgálatához.

A TÁMOP projekt első szakaszában már látszottak a pályázati rendszer nehézkességével összefüggő, bár megoldható finanszírozási bajok. A 2011-ben induló második szakaszban ugyancsak konzorciumi tagként vettünk volna részt a Wekerle Sándor Alapkezelővel, mint konzorciumi vezetővel, továbbá a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal. Ez a kiterjesztés relatíve nagy összegű pályázati keretet biztosított, és jelentős számú szakértő pályázati pénzből való foglalkoztatását igényelte volna. Az MTA vezetése az ebből adódó esetleges nehézségekre koncentrált a hasznok és előnyök mellőzésével. Többféle megoldás

körvonalazódott, hogy a gyerekszegénység elleni komplex program megmaradjon, tudományos jellege ne csorbuljon, és az MTA finanszírozási kockázatai csökkenjenek. A megoldás kidolgozásához azonban a GYEP Iroda szakmai részvételére lett volna szükség. Az MTA vezetése ezt feleslegesnek ítélte. Előzetes konzultációk nélkül 2011. szeptember 15-én tájékoztatta a kiemelt projektért felelős szaktárca, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium illetékes képviselőit, hogy átadja a projekt zömét a WSA-nak. E döntésről a GYEP Iroda munkatársait és vezetését Balogh Margit igazgató asszony utólag tájékoztatta.

Megjegyzendő, hogy 2011 augusztusától az Iroda mintegy 30 budapesti és vidéki munkatársa (az MTA augusztus 3-i megbeszélésén is megerősített befogadási szándékában bízva) munkaszerződés nélkül, önkéntes alapon ellátta minden, a programmal kapcsolatos feladatát, többek között az előző pályázati szakasz lezárását, valamint az új pályázat sokoldalú előkészítését. A pályázati munkálatok szoros együttműködésben történtek a másik két – gyakorlatilag véglegesnek tekintett – konzorciumi taggal.

Az MTA döntés szerint szeptember 15-től egy ma még nem látható, TÁMOP forrásból fedezett 2-3 fős alibi GYEP Irodának kellene működnie, hogy formálisan megmaradjon a konzorciumi kötelező tagság. A két héttel a pályázat végső beadási határideje előtt végrehajtott szervezeti átalakítás veszélyezteti az országos jelentőségű pályázat minőségét, esetleg beadását is.

A szeptember 15-i döntéssel az MTA égisze alatt 2006 óta folyó gyermekszegénység elleni program megszűnt. Az MTA Gyerekszegénység Elleni Program Irodája tudományos és gyakorlati munkája ellehetetlenült, eddigi eredményei veszendőbe mennek. Noha az Iroda névleges működtetését egy ideig még szükségessé tehetik a TÁMOP pályázati feltételek, magam és közvetlen munkatársaim az Irodát megszűntnek tekintjük, a továbbiakért felelősséget vállalni nem tudunk.

Tisztelt Elnök Úr, kollegáim nevében is jelzem, hogy az eljárást nem tartjuk összeegyeztethetőnek a kutatók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, sem pedig a Magyar Tudományos Akadémia szellemével és hagyományaival.

Budapest, 2011-09-16

Ferge Zsuzsa akadémikus

A levelet kapják:

Csépe Valéria, MTA főtitkár-helyettes

Balogh Margit, MTA TK igazgató

Balog Zoltán, KIM államtitkár

Langerné Victor Katalin, KIM főosztályvezető

Vecsei Miklós, MSZSZ, alelnök

Hidas János, WSA főigazgató

Mizsei Kálmán, OSI, programvezető